

УДК 658.155.4.001.76

Майорова І.М.*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри технології міжнародних
перевезень і логістики**Приазовського державного технічного університету***Mayorova Irina***Doctor of Economics, Professor,
Pryazovskyi State Technical University*

ВПЛИВ РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА НА МОТИВАЦІЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

THE INFLUENCE OF MARKET ENVIRONMENT ON MOTIVATION OF INDUSTRIAL ENTERPRISES TO IMPLEMENT THE DOMESTIC INNOVATION DEVELOPMENT STRATEGY

АНОТАЦІЯ

Із використанням теоретико-методологічного підходу у статті досліджено основні напрями вибору інноваційного розвитку для промислових підприємств олігархічного і монополістичного ринкового середовища. Для підприємств обох типів ринкових секторів головним мотиваційним аргументом виступає зростання прибутків від упровадження інновацій, а не через посилення монополічного становища на ринках як власників вже створеного і діючого виробничого потенціалу. Для підприємств монополістичного ринкового середовища як мотиваційні важелі пропонуються використання гнучкої системи оподаткування їхніх доходів і захист вітчизняного ринку від іноземних товарів-замінників. Для підприємств олігополістичного ринкового сектору зберігається мотиваційний аргумент упровадження інновацій, а не посилення монополічної влади, але ще й додається гостра необхідність у проведенні технологічних інновацій для зменшення матеріаломісткості, капіталомісткості, трудоемності, енергоємності, безпеки праці й екологічної безпеки життя.

Ключові слова: ринкове середовище, монополія, олігополія, інноваційна рента, основні фонди.

АННОТАЦИЯ

С использованием теоретико-методологического подхода в статье исследованы основные направления выбора инновационного развития для предприятий олигархической и монополистической рыночной среды. Для предприятий обоих рыночных типов главным мотивационным аргументом является рост прибыли от внедрения инноваций, а не путем установления монополной власти над уже имеющимся производственным потенциалом. Для предприятий монополного рынка в качестве мотивационных мероприятий предложено использовать гибкую налоговую шкалу для налогообложения их доходов и защиту отечественного рынка от зарубежных товаров-заменителей. Для предприятий олигополистической рыночной среды сохраняется тот же мотивационный аргумент внедрения инноваций, а не усиление монополной власти, с обязательным соблюдением требований снижения материалоемкости, капиталоемкости, трудоемкости, энергоёмкости производства, соблюдения требований охраны труда и экологической безопасности производства.

Ключевые слова: рыночная среда, монополия, олигополия, инновационная рента, основные фонды производства.

ANNOTATION

A progress of world community trend shows completely other attitude toward industry. A that industrial structure that in the near past was the source of workplaces decided the questions of employment of population, development of whole territories, served as basis for creation of whole agglomerations, the accuses filled with the budget of country remained in remembrances and chronicles 20 centuries. Industry of 21 century – it, foremost production

in that scientific approaches are used and the results of scientific researches are inculcated, with the small quantity of workers, such size of accuses from introduction of innovations, that allows to fill a budget not only territorial but also state, gives an opportunity for development of territories and life of people. Research and introduction of innovative processes for Ukraine are very actual in connection with that an old industrial base that was reached from distant soviet times began to conflict with the new necessities of management. An old industrial base entails the use only of old technologies, intensifying of ecological problems and decision of questions of the use of high-cube of material, labour, capital resources and more careful attitude toward safety of resources of production. It is necessary to underline that to work out these problems to the industrial enterprises is due to the personal funds, connecting internal backlogs, inculcating new approaches in a management, rationalizing organization of labour and perfecting the professional going near a management and logistic. In addition, it should be noted that the bulk of the Ukrainian enterprises able to create innovative products and technologies works in the conditions of oligopoly or monopoly. A different market environment determines different approaches and sets different vectors to motivation of enterprise – producer to introduction of innovations. So the enterprises of market segment of oligopoly are more oriented in mastering of innovations on the decision of problems of updating of the fixed assets and decline of indexes of resource-demanding, labour intensiveness, capital-intensiveness and ecological defiance. The enterprises of monopolistic sector are aimed at safety of the monopolistic position and aim to get as possible greater accuses from innovative rent. At the enterprises of oligopoly and monopolistic segments of markets exists and single problem – absence of sponsorship of innovative activity at the level of the state.

Key words: market segment, oligopoly, monopoly, innovative activity, fixed assets.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасному світі все яскравіше проявляє себе думка, що промисловість, яка давала зайнятість численній кількості працівників, була тим чинником, який утворював індустріальні міста і регіони, де концентрувалася вагома частка ВВП країни, втратила своє значення. На перший план виходить наукомісткість виробництва з невеликою чисельністю працівників, але прибуток від діяльності якої наповнює бюджет країни, дає розвиток і життя територіям, регіонам, країнам, людству взагалі. Для промисловості України проб-

лема інновацій, інноваційного розвитку постає вкрай актуальною через те, що стара промислова база суперечить новим вимогам господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Обґрунтування необхідності розбудови в Україні нової інноваційної економіки розкрито в наукових працях А.С. Гальчинського, В.М. Геєця, А.К. Кінаха, В.П. Семіноженко [1], С.М. Ілляшенко [2]. Питання налагодження інноваційного розвитку в промисловості України розкрито в наукових надбаннях О.І. Амоши [3], О.В. Савчука [4]. Аспектам розвитку стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємства присвячено наукові роботи О.Г. Череп [5]. Проблеми впровадження інновацій на галузевому рівні досліджували такі науковці, як: Т.Г. Логутова [6], С.М. Ілляшенко, С.П. Аптекарь, Б.М. Андрушків, М.Г. Белопольський та ін.

Слід сказати, що на державному рівні проблеми інноваційного розвитку викладено в таких документах, як «Національна доповідь» [7], «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2030 роки в умовах глобалізаційних викликів» [8]. У перелічених вище урядових документах і наукових працях зроблено наголос на необхідність інноваційного розвитку економіки країни, регіону, підприємства.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Незважаючи на завелику кількість урядових документів, наукових праць із проблем упровадження інновацій, не досліджуваною залишилася проблема впливу ринкового середовища підприємства на його мотивацію щодо впровадження інновацій.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження полягає у дослідженні впливу ринкового середовища на мотивацію промислових підприємств до впровадження інновацій, адже на монопольному ринковому полі мотивація зовсім інакша, ніж мотивація підприємства олігополістичного сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Дослідження й систематизація накопиченого досвіду та особливостей прояву глобалізаційних процесів на різних рівнях світової економіки і виробництва дають можливість стверджувати, що сучасний тип економічного розвитку має власні особливі риси і пріоритети, деякі з них такі: різке зростання у світі промислових галузей, які використовують у своєму підґрунті високі технології, і таких галузей, чия продукція задовольняє особисті потреби людини; сучасне виробництво орієнтоване не на масовий попит, а на задоволення специфічних потреб окремих індивідуумів на ринках невеликої ємності; значне зростання у світових масштабах підприємницьких структур, які досить швидко адаптуються до вимог зовнішнього оточення; на глобальному рівні зростають вимоги до якості товарів і послуг та їх розмаїття; зростання ступеня сприйнятливості

суспільства до інновацій; поява нових організаційних форм інноваційної діяльності, а саме технопарків, бізнес-інкубаторів, венчурного підприємництва; зростання ціни людського чинника як творчої риси праці; екологічність; використання високих і інформаційних технологій; прискорення впровадження процесів утворення нових знань та швидкі зміни, що відбуваються в них; інтелектуалізація виробничої діяльності та ін. [4, с. 11].

Швидкі технологічні зміни, інтенсифікація конкуренції, глобалізація викликають рушійні сили міжнародного виробництва. Експерти ЮНКТАД визначають три типи сучасних виробничих систем [9, с. 200]:

- до першого типу належать виробничі системи, де найголовнішою рушійною силою є технологія (technology-driven systems), а головний результат функціонування таких систем – створення нової технології;

- до другого типу належать системи, головною рушійною силою яких є підвищення ефективності виробництва (production-driven systems);

- третій тип поширений у секторі споживчих товарів, де головна рушійна сила – вдосконалення маркетингових підходів (market-driven systems).

Автор цілком погоджується з висновками багатьох вітчизняних дослідників і вчених, що відновлювальне зростання в Україні проходило на застарілій матеріально-технічній базі, яку країна отримала у спадок від соціалістичної системи господарювання. На перших етапах самостійного розвитку в економіці України досить швидкими темпами відновлювали власні потужності ті галузі, які мають і досі найвищі показники паливомісткості, матеріаломісткості та енергоємності. Після стрімкого зростання у всьому світі цін на енергоносії і з наближенням вітчизняних цін до світових рівнів на порядок денний вийшло питання про виживання вітчизняної економіки взагалі. Нова ринкова система господарювання стала досить гостро суперечити зі старою матеріально-технічною базою. Ще однією з проблем національної економіки є експортна і сировинна спрямованість економічного розвитку, яка призвела до майже нерозривної залежності економічної ситуації в країні від змін кон'юнктури світових ринків збуту: металопродукції, напівфабрикатів, мінеральної, хімічної й аграрної продукції. Тобто економіка країни зараз опинилася у такому становищі, коли чинники економічного зростання, що базувалися на володінні та використанні природних ресурсів, уже не діють, а реальний перехід до прийняття нових технологічних рішень, залучення до праці робітників, які здатні ефективно використовувати нові інформаційні технології саме інноваційного зростання, ще не відбувся.

Слід сказати, що на законодавчому рівні інноваційна діяльність закріплена такими документами, як: закони України «Про інноваційну діяльність» [10], «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2030» [11], «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [12]; «Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України» [13]; «Стратегія інноваційного розвитку

України на 2010–2030 роки в умовах глобалізаційних викликів» [14]; закони України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [15], «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» [16]; «Створення в Україні інноваційної інфраструктури: державна цільова економічна програма на 2009–2013 роки» [17] та ін. Висновок можна зробити такий, що законодавче поле України сприяє, захищає і показує напрями інноваційної діяльності в країні. Необхідність проведення інноваційних змін в Україні була відзначена в тексті Пояснювальної записки до проекту закону України «Про внесення змін до Закону України «Про інноваційну діяльність», де було наголошено на незадовільний стан у проведенні державної політики у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні й указано на такі наслідки: «Як наслідок, у країні закріплюються тенденції перетворення України на державу, яка експортує переважно сировину або продукцію з незначною часткою доданої вартості та своїми людськими ресурсами бере участь в інноваційному розвитку та підвищенні конкурентоспроможності інших країн» [18, с. 1].

В.М. Геєць наголошує й обґрунтовує необхідність створення і функціонування диференційованої системи оподаткування: «При цьому загальноновизнаним є такий факт: на освоєння нових видів виробництва потрібні пільги, оскільки за наявної результативності щодо рентабельності за видами діяльності нові види виробництв не виникають, бо пріоритетність в одержанні надходів від оптової торгівлі, фінансової й інших видів діяльності в Україні, а також від експлуатації природних ресурсів (нафти і газу) ... не дасть змоги досягти бажаного розвитку економіки на основі нових технологій та інновацій. Не випадково, що в Україні за часи трансформаційних перетворень так і не було масово створено принципово нових видів діяльності» [19, с. 10].

Авторами монографії [9] висловлено думку, що мотивація підприємств до інновацій зовсім різна і повністю залежить від типу ринкової структури, в якій функціонує підприємство. Типи ринкових структур, які впливають на бізнесову поведінку і налаштованість підприємств на ринках монополії, монопольної конкуренції й олігополії, мають об'єктивно різні підходи та правила. Ця проблема у вітчизняній науці не отримала інтересу науковців і є не розвинутою.

Експорторієнтовані галузі вітчизняної економіки – металургія, енергетика, хімічна промисловість, машинобудування – працюють в умовах олігополії. Проблеми цих галузей відомі і поширені в наукових працях таких вітчизняних науковців, як: О. Амоша, О. Устенко, Л. Мельник, С. Аптекарь, С. Мочерний, В. Геєць, Ю. Макогон, В. Ляшенко, М. Белопольський, Р. Близький, О. Галушко, Л. Каніщенко, Т. Логутова. Головна з них – старіння основних фондів, звідси походить й інша проблема – технологічне старіння; за нею слідує екологічна безпека виробництва, його матеріалоемність, енергоемність, трудомісткість, фондоемність. Автор цілком погоджується з тезою

науковців С.І. Юрія та Є.В. Савельєва [9, с. 112], що головний напрям інновацій таких підприємств – «...якомога швидше вирішення проблеми старіння технічної бази виробництва» [9, с. 112]. Зміна номенклатури й асортименту на підприємстві, наприклад металургійної галузі, не може бути швидкою, тому інноваційні процеси потрібно проводити у техніко-технологічному напрямі.

Звідси постає питання: а за якими критеріями вимірювати плинність оновлення основних фондів, як оцінювати інноваційний потенціал галузей? На рис. 1 подано схему мотивації промислових підприємств, що працюють в олігархічному середовищі, до впровадження інновацій. Основними показниками оцінки інноваційного рівня з посиланням на [9, с. 112–113] пропонується вибрати такі: показник відношення приросту річної вартості інвестицій в основні фонди, тобто активна частина основного капіталу, до приросту вартості річної суми його амортизації. Використання цього показника таке, що ті підприємства, де результат розрахунку є більшим, тобто є найбільше перевищення, мають отримувати фінансові, пільгові, митні, зовнішньоекономічні та інші преференції; показники динаміки зміни енергоемності, матеріаломісткості, трудомісткості, фондоемності й екологічної безпечності технологій. Це спонукає підприємства олігархічного сектору до розроблення і виконання програм економії матеріальних, паливних, енергетичних ресурсів; вторинного використання побічної продукції і відходів виробництва; розроблення й упровадження прогресивних програм управління та підготовки персоналу.

До монопольного ринкового середовища належать усі адміністративні, природні монополії та такі види виробництва, де випуск продукції галузі зосереджено на одному, максимум на двох підприємствах. До монопольного ринкового середовища в Україні належать підприємства військово-оборонного комплексу; аерокосмічної, авіабудівної галузей; приладобудування і виробництва поодиноких видів продукції на підприємствах сільськогосподарської, машинобудівної, суднобудівної галузей. Для монопольного ринкового середовища характерним є створення висококонцентрованих виробничих структур, холдингів, фінансово-промислових груп (ФПГ). З одного боку, це прискорює процес олігархізації, встановлення монопольного володіння на вітчизняному ринку і, як наслідок, завищення цінового рівня на продукцію, обмеження обсягів її випуску та ін. З іншого боку, якщо в країні не буде власних ФПГ або інших висококонцентрованих виробничих груп, які матимуть вплив на світових ринках, то майже неможливо забезпечити конкурентоспроможність вітчизняних виробництв, гарантувати національну безпеку, витримувати кризи і ризики сучасних глобалізаційних процесів. Тобто мотивація підприємств монополістичного ринкового сектору повинна торкатися їхніх інтересів у зростанні прибутку на інноваційних технологіях і продуктах, а не в посиленні влади над уже створеним виробничим потенціалом [9, с. 108] На рис. 2 представлено

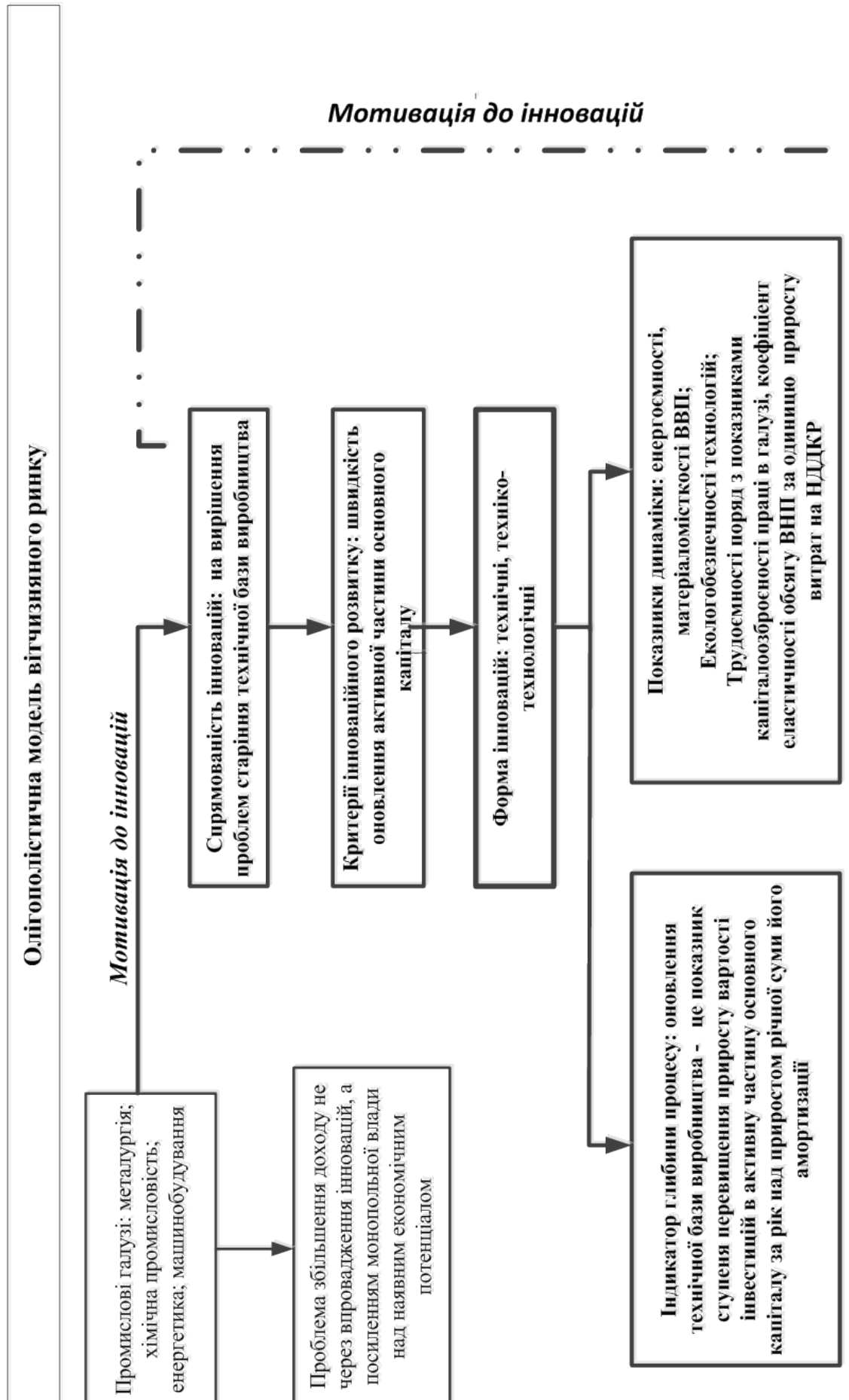

Рис. 1. Схема мотивації промислових підприємств олігополістичного ринкового середовища до інновацій
Джерело: складено на основі [9, с. 112–113]

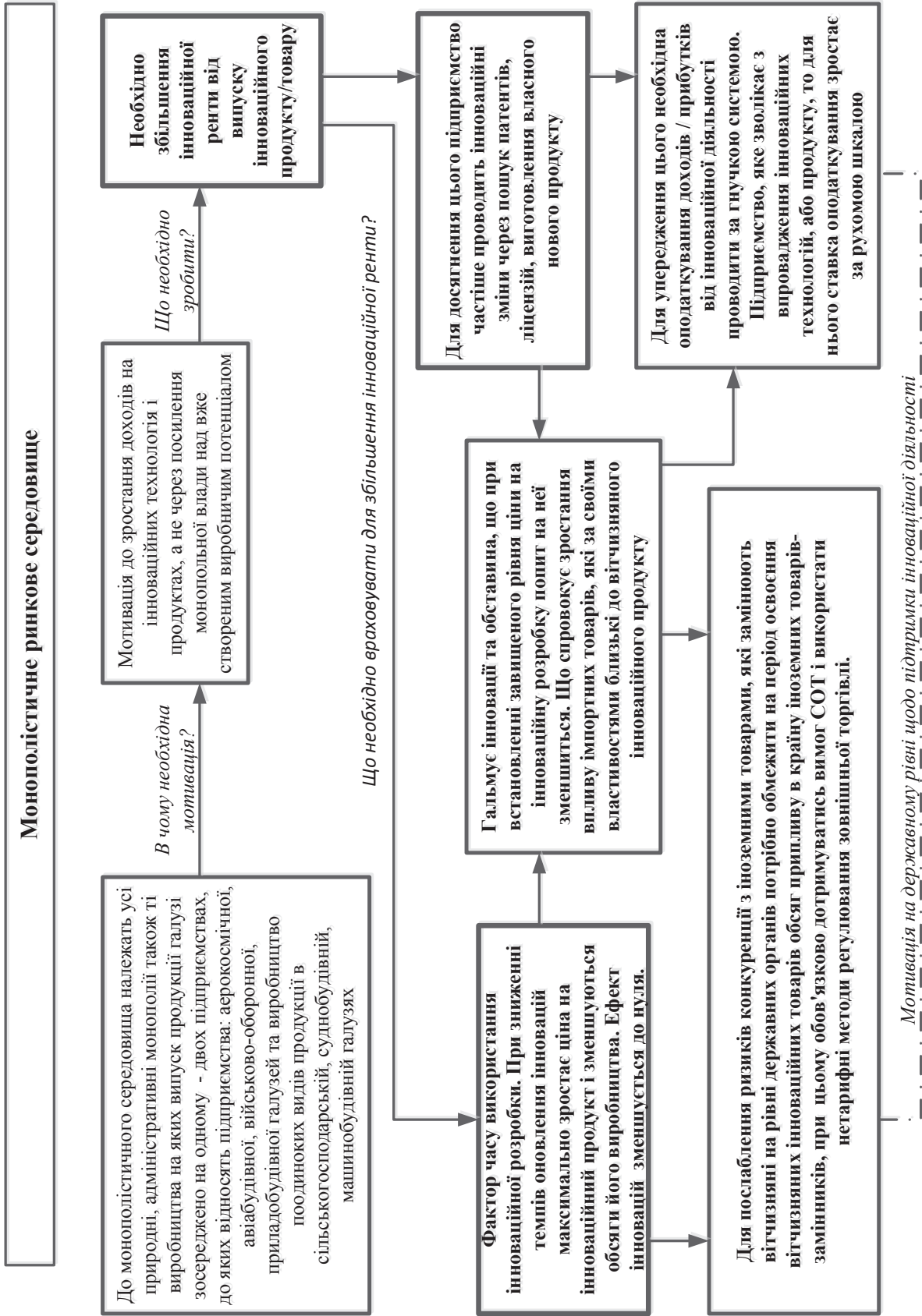

Рис. 2. Схема мотивації промислових підприємств монополістичного ринкового середовища до інновацій

Джерело: складено на основі [9, с. 108–110]

схему мотивації промислових підприємств монопольного ринкового середовища до інновацій.

Головне питання: як буде працювати механізм нарахування інноваційної ренти та її збільшення? Для монопольного ринку відома закономірність, коли співвідношення приросту корисних властивостей інноваційного продукту до приросту його ціни має тенденцію до зниження. Тобто кожний корисний додатковий складник інноваційного продукту, який має додатковий позитивний і корисний ефект для споживача, для нього буде коштувати дорожче, при цьому попит на інноваційний продукт буде зменшуватися. За таких умов підприємство-монополіст буде завищувати ціни, щоб збільшити власний валовий дохід. Цей дохід і буде інноваційною рентою [9, с. 108].

На розмір інноваційної ренти впливають три чинники: час використання інноваційної розробки; частота впровадження інноваційних змін через пошук патентів, ліцензій, нових зразків товарів; поява на вітчизняному ринку товарів-замінників іноземного походження. Із перелічених вище чинників, що гальмують інноваційний процес на підприємствах-монополістах, і виходить розв'язання проблеми мотивації впровадження інновацій у монопольному ринковому середовищі.

Для того щоб підприємства частіше проводили інноваційні зміни, потрібно використовувати гнучку податкову систему. Ті підприємства, які гальмують або затримують впровадження інновацій, свій прибуток будуть оподатковувати за рухомою шкалою, де розмір податку диференційовано зростає. Щоб мінімізувати вплив конкуренції з іноземними товарами-замінниками інноваційних вітчизняних на період освоєння останніми вітчизняного ринку, на рівні держави потрібно обмежити доступ на вітчизняний ринок закордонних товарів, при цьому не порушувати вимоги СОТ і використовувати методи нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі [9, с. 109].

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У проведеному дослідженні дістав подальшого розвитку науково-методологічний підхід до визначення основних напрямів мотивації вітчизняних промислових підприємств до впровадження інновацій, якій тісно пов'язаний із типом ринкового середовища функціонування підприємства. Так, для підприємств монопольного ринкового середовища головним стимулом для впровадження інновацій є збільшення інноваційної ренти. Державну підтримку таких об'єктів вітчизняної економіки потрібно сконцентрувати на гнучкому оподаткуванні доходів від інноваційної діяльності й обмеженні впливу конкуренції іноземних товарів-замінників вітчизняним інноваційним товарам.

Для підприємств олігополістичного ринкового середовища мотивація інноваційної діяльності полягає у вирішенні проблем старіння техно-

логії і основних фондів, які їх обслуговують. Головний напрям інновацій концентрується у досягненні мети зниження матеріалоємності, капіталоємності, енергомісткості, трудомісткості й екологічної безпеки виробництва. Для цього запропоновано механізм розрахунку приросту річної вартості інвестицій в основні фонди до приросту вартості річної суми його амортизації. Використання цього показника таке, що ті підприємства, де результат розрахунку є більшим, тобто є найбільше перевищення, мають отримувати фінансові, пільгові, митні, зовнішньоекономічні та інші преференції.

Подальші наукові дослідження, на думку автора, необхідно концентрувати на проблемах інвестування і кредитування інноваційної діяльності вітчизняних промислових підприємств, на поліпшенні умов оподаткування результатів їхньої діяльності, на прискоренні реалізації інноваційних проектів та ін. Також науковий інтерес викликають питання, які розв'язують проблеми оцінки рівня інноваційності продукту, оцінки стану і можливостей інноваційної діяльності промислового виробника, підходи до вибору інноваційного проекту та організації його виконання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Інноваційна стратегія українських реформ : монографія / А.С. Гальчинський та ін. Київ : Вища школа, 2002. 372 с.
2. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи : монографія. Суми : Університетська книга, 2007. 273 с.
3. Амоша О.І., Саломатіна Л.М. Інноваційний розвиток промислових підприємств у регіонах: проблеми та перспективи. *Економіка України*. 2017. № 3. С. 20–34. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/EKUk_2017_3_3
4. Савчук А.В. Теоретические основы анализа инновационных процессов в промышленности : монографія. Донецк : Институт экономики промышленности, 2003. 448 с.
5. Череп О.Г. Теоретико-методологічні аспекти розвитку стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування : монографія. Тернопіль : ФОРМ Паляниця В.А., 2017. 536 с.
6. Проблеми ресурсозбереження металургійних підприємств: теоретичні та практичні аспекти : монографія / Т.Г. Логутова та ін. Маріуполь : ДВНЗ «ПДТУ», 2016. 328 с.
7. Цілі сталого розвитку 2016–2030. *Представництво ООН в Україні*. URL : <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholitia/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення: 09.03.2019).
8. Цілі сталого розвитку. Національна доповідь 2017. URL : http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf (дата звернення: 10.03.2019).
9. Економічні проблеми XXI століття: міжнародний та український вимір : монографія / за ред. С.І. Юрія, Є.В. Савельєва. Київ : Знання, 2007. 595 с.
10. Про інноваційну діяльність : Закон України від 16.10.2012. №5460-VI. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 14.03.2019).
11. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2030» : Проект закону України від 07.02.2019 № 2679-VIII. *Верховна Рада України*. URL : <https://www.undp.org/content/dam/ukraine/>

- docs/SD%20Project_Ukraine_version%203-2-1.pdf (дата звернення: 14.03.2019).
12. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 16.10.2012 № 5460-VI. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17> (дата звернення: 20.03.2019).
 13. Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України : Постанова Верховної Ради України від 13 липня 1999 р. № 916-XIV. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/916-14> (дата звернення: 23.03.2019).
 14. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2030 роки в умовах глобалізаційних викликів : Постанова Верховної Ради України від 21 жовтня 2010 р. № 2632-VI. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2632-17> (дата звернення: 01.04.2019).
 15. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. *Верховна Рада України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 01.04.2019).
 16. Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. № 680-р. *Кабінет Міністрів України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-%D1%80> (дата звернення: 02.04.2019).
 17. Створення в Україні інноваційної інфраструктури: державна цільова економічна програма на 2009–2013 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 травня 2008 р. № 447. *Кабінет Міністрів України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447-2008-%D0%BF> (дата звернення: 03.04.2019).
 18. Про внесення змін до Закону України «Про інноваційну діяльність» : Пояснювальна записка Кабінету Міністрів України від 26.03.08 № 534. *Кабінет Міністрів України*. URL : <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2013/04/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD-%D0%A3%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%BE-D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%83-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.pdf> (дата звернення: 31.03.2019).
 19. Геєць В.М. Деякі порівняльні ознаки трансформаційних моделей економіки України і Росії. *Економіка України*. 2005. № 5. С. 4–18.
- innovacijnoji dijalnosti pidprijemstv mashynobuduvannja. Monografija / A.Gh. Cherep/ Ternopilj: FOP Paljanycja V.A., – 536 s. (in Ukrainian)
6. Loghutova T.Gh. (2016) Problemy resursozberezhennja met-alurghijnnykh pidprijemstv: teoretychni ta praktychni aspekty. Monografija / T.Gh. Loghutova, O.V. Poltorackaja, M.M. Poltorackyj. – Mariupolj: DVNZ «PDTU», – 328 s. (in Ukrainian)
 7. Cili stalogo rozvytku 2016–2030. Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu : <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> (in Ukrainian)
 8. Nacionaljna dopovidj. Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf (in Ukrainian)
 9. Ekonomichni problemy KhKhI stolittja :mizhnarodnyj ta ukrajins'kyj vymir. (2007): monografija / Za red. S.I.Jurija, Je.V. Savelijeva. – K. : Znannja, 2007. – 595 s. (in Ukrainian)
 10. Zakon Ukrajiny «Pro innovacijnu dijalnistj». Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (in Ukrainian)
 11. Pro Strateghiju stalogo rozvytku «Ukrajina—2030». Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SD%20Project_Ukraine_version%203-2-1.pdf (in Ukrainian)
 12. Zakon Ukrajiny «Pro priorytetni naprjamy innovacijnoji dijalnosti v Ukraini». Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrajiny (VVR), 2012, # 19–20, st. 166. Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17> (in Ukrainian)
 13. Konceptija naukovo-tekhnologichnogho ta innovacijnogho rozvytku Ukrajiny. Postanova Verkhovnoji Rady Ukrajiny. Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrajiny (VVR), 1999, N 37, st. 336. Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/916-14> (in Ukrainian)
 14. Strateghija innovacijnogho rozvytku Ukrajiny na 2010–2030 roky v umovakh globalizacijnykh vyklykiv. Postanova Verkhovnoji Rady Ukrajiny. Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrajiny (VVR), 2011, N 11, st. 72 Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2632-17> (in Ukrainian)
 15. Zakon Ukrajiny «Pro naukovu i naukovo-tekhnicnu dijalnistj» Vidomosti Verkhovnoji Rady (VVR), 2016, # 3, st. 25. Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (in Ukrainian)
 16. Pro skhvalennja Konceptiji rozvytku nacionaljnoji innovacijnoji systemy. Kabinet Ministriv Ukrajiny Rozporjadzhennja vid 17 chervnja 2009 r. N 680-r Kyjiv. Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-%D1%80> (in Ukrainian)
 17. Stvorennja v Ukraini innovacijnoji infrastruktury: derzhavna ciljova ekonomichna prohrama na 2009–2013 roky. KМУ. Postanova vid 14 travnja 2008 r. N 447 Kyjiv. Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447-2008-%D0%BF> (in Ukrainian)
 18. Pojasnjuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrajiny «Pro vnesennja zmin do Zakonu Ukrajiny «Pro innovacijnu dijalnistj». Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu : <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2013/04/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD-%D0%A3%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%83-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.pdf> (in Ukrainian)
 19. Ghejec V.M. (2005) Dejaki porivnjalni oznaky transformacijnykh modelej ekonomiky Ukrajiny i Rosiji / V.M. Ghejec / [Ekonomika Ukrajiny.] – # 5. – S. 4–18 (in Ukrainian).

REFERENCES:

1. Innovacijna strateghija ukrajins'kykh reform. (2002) : monografija. / [Ghaljchyns'kyj A.S, Ghejec V.M., Kinakh A.K., Semynozhenko V.P.]. – K. : Vyshha shkola, – 372 s. (in Ukrainian)
2. Illjashenko S.M. (2007) Upravlinnja innovacijnym rozvytkom: problemy, konceptiji, metody : monografija / Illjashenko S.M. – Sumy. Universytets'ka knygha. – 273 s. (in Ukrainian)
3. Amosha O.I. (2017) Innovacijnyj rozvytok promyslovykh pidprijemstv u regionakh: problemy ta perspektyvy / O.I. Amosha, L.M. Salomatina // Ekonomika Ukrajiny. – 2017. – # 3. – S. 20–34. – Elektronnyj resurs. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_20173_3 (in Ukrainian)
4. Savchuk A.V. (2003) Teoreticheskie osnovy analiza innovatsionnykh protsessov v promyshlennosti. Monografija. / A.V. Savchuk / NAN Ukrainy. Institut ekonomiki promyshlennosti. – Donetsk, – 448 s.
5. Cherep O.Gh. (2017) Teoretyko-metodologichni aspekty rozvytku strateghiji formuvannja ekonomichnogho mekhanizmu